СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 127. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 29-го червня 1945. — No. 127. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, June 29, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

СТЕТИНІЮС НАЗНАЧЕНИЙ ЧЛЕНОМ РАДИ ЗАБЕСПЕКИ ОБЄДНАНИХ НАЦІЙ

Вчасі відвідин місця своєї молодости, Індепенкденс, у стейті Мизури, президент Гері С. Труман оприлюднив номінацію Едварда Р. Стетиніюса на Становище члена Ради Забеспеки і предсідника американської делегації до асамблеї Обєднаних Націй. При нагоді цього назначення президент вичислив заслуги Стетиніюса як предсідника нарад в Домбартон Овкс і конференції в Сан Франсиско і цим виказав його приспособлення до важного міжнароднього становища.

Іменуючи Стетиніюса на нову позицію, президент приняв його резигнацію із дотеперішнього становища секретаря стейту. Резигнація була внесена негайно після смерти президента Рузвелта в квітню, але аж тепер її проголошено. Президент ще не назначив нового секретаря стейту, отже справи цього департаменту буде дальше вести урядуючий підсекретар Джозеф Гру.

Енергійна праця для ратифікікації міжнароднього чартеру.

Принявши нове становище, Едвард Стетиніюс після свого прибуття із Сан Франсиско до Вашингтону змісця почав працю для прискорення ратифікації міжнародного чартеру, ухваленого на конференції. Він не поїде з президентом на наради Трьох Потуг да Европи, а остається у Вашингтоні, щоб бути в тіснім порозумінню з сенатом, який буде дискутувати міжнародній чартер перед його одобренням.

Останнє конференційне засідання в Сан Франсиско.

Після покінчення міжнародньої конференції в Сан Франсиско делегати розїхалися домів, а там відбула своє засідання Тимчасова Комісія, вибрана конференцією для введення в життя Чартеру Обєднаних Націй. Предсідником на засіданню цеї комісії був Лев Пазвольський, спеціяльний асистент секретаря стейту для міжнародніх справ. Друге засідання комісії відбудеться після цього, як 28 держав ратифікують чартер. Засідання відбудеться в Лондоні.

КОНҐРЕС ПРОДОВЖУЄ АДМІНІСТРАЦІЮ ЦІН.

Після цього, як палата репрезентантів обмежила круг діяльности Бюра адміністрації Цін і піддала його під контролю департаменту хліборобства, спільна конференція комісії палати репрезентантів і сенату згодилася продовжити ще на рік контролю цін. Після доповнення деяких точок, плян буде підданий під нове голосування конґресу.

ПОМАГАЮТЬ ВЕТЕРАНАМ СТАТИ БИЗНЕСОВЦЯМИ.

Американська Федерація Дрібних Бизнесовців, яка обіймає 500,000 членів, відбуває свої наради у Ню Йорку. Головною точкою нарад є допомогти воякам-ветеранам стати власниками малих крамниць для праці й прожитку. Дотеперішній досвід виказує, що малі крамниці скоро щезають, або їх скоро перепродують. Щоб не сталося це саме з ветеранськими крамницями, федерація придумує способи, як забеспечити ветеранам кредит для втримання крамниць і як їм помогти навчитися бизнесу, до якого беруться.

ЗАВІЗНО НА ЗАЛІЗНИЧИХ ШЛЯХАХ.

Вісти з Шікаґо звідомляють, що рух на залізничих шляхах на захід від Шікаґо такий великий, що цивільні особи мусять стояти в ваґонах цілими днями. Причиною того є військові транспорти, які безупину йдуть на побережжа тихого океану. Зогляду на великий натовп уряд не дав дозволу Американській Федерації праці відбути цього року річну конвенцію.

АМЕРИКА МУСИТЬ ІМПОРТУВАТИ ПЕТРОЛІЙ.

Вісти із департаменту стейту вказують, що уряд рахується з можливістю, що в Злучених Державах не стане петролію і що нафту треба буде спроваджувати з чужинних країв. На засіданню сенатської комісії говорив про це дорадник уряду для нафтових справ, Чарлз Рейнер. Досі Америка вивозила більше петролію та різних нафтових продуктів, ніж вводила. Потреби ростуть водночас із новими винаходами, а нових джерел обмаль в Америці, каже знавець.

ВТРАТИ В ХАРЧАХ НА МІЛІОНИ.

У підкомісії постачання в палаті репрезентантів вийшло на яву, що орудування харчами в Злучених Державах від початку війни попало в руки нефахових людей, внаслідок чого попсулися харчові припаси міліонової вартости.

Рідні сторони президента Трумана витають його оваційно

По дорозі із конференції у Сан Франсиско, де він виголосив кінцеву промову 26. червня, президент Гері С. Труман відвідав місто Солт Лейк Сити, а опісля переїхав літаком до своїх рідних сторін у стейті Мизури й Мисисипі. Із летунського майдану в Канзас Сити, у стейті Канзас, аж до міста Індепенденс, у стейті Мизури, уставилися товпи народу при дорозі, якою їхав президент. Головним осередком привіту був суд повіту Джексон, в котрім Труман був суддею заки кандидував на сенатора. Дім Трумана в Індепенденс називають тепер літним Білим Домом. При висіданню з літака привитала президента його донька Марґарет і брат Вівіен. Мати, 92-літня старушка, воліла остатися дома у своїй місцевости Ґрендвю у стейті Мизури.

Більшу частину часу присвятив президент для родини, за виїмком пресової конференції, вчасі якої оприлюднив назначення Стетиніюса на нове становище і його резиґнацію із становища секретаря стейту.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО НАСЛІДСТВО В УРЯДІ ПРЕЗИДЕНТА ДОБУВАЄ ПРИХИЛЬНІСТЬ

Правнича комісія палати репрезентантів приняла 10 голосами проти 9 законопроект, щоб на випадок смерти президента і віцепрезидента обняв уряд президента предсідник палати репрезентантів, а по нім предсідник сенату. Відносно велике число противників пояснюють цим, що вони не годяться на те, щоб справу вирішувати нагло, без попереднього переслухання комісією. Прихильники адміністрації кажуть, що нема часу на переслухання, бо це придумане на виїзд президента в Европу, а вчасі його неприявности може зайти якийсь випадок, щоб назначити нового президента, коли нема віцепрезидента. На підставі закону найближчим наслідником був би секретар стейту.

КАНДИДАТ НА СЕКРЕТАРЯ СТЕЙТУ НА МІСЦЕ СТЕТИНІЮСА

Загальну дискусію викликує в політичних колах питання, хто буде наслідником Едварда Стетиніюса на становище секретаря стейту. Здогади зосереджуються на особі Джеймса А. Бирнеса. Він був давніше членом Найвищого Суду Злучених Держав, опісля Директором Мобілізації і особистим дорадником президента Рузвелта. З ним їздив Бирнес на конференцію до Ялти, а теперішній президент Труман вислав його на переговори зо Сталіном вчасі конференції в Сан Франсиско.

Польський уряд у Лондоні ліквідується

Хоч британський уряд ще не подав до відома свого становища в польській справі, загально припускають, що він не віддасть польському урядови в Варшаві польських військ, що були створені польським урядом у Лондоні. Ці війська, що на основі спеціяльної угоди з польським урядом на вигнанню належали до британської армії, здається надалі остануть у тій звязи й будуть становити „чужинецький леґіон".

Польський уряд у Лондоні, котрого дні вже покінчені, веде тепер переговори з британським урядом, аби дістати від нього 2 міліони долярів на виконання польського закона, на основі котрого дипльоматичний урядовець, покидаючи службу, має право до відправи в формі тримісячної пенсії. Нема сумніву, що британський уряд, котрий виплачував польському урядови 44 міліони долярів річно на удержання війська й урядовців, що суму полякам признасть. Бувші польські урядовці будуть мати право жити далі в Британії, однак тільки як приватні громадяни, бо по визнанню польського уряду в Варшаві британський уряд не буде толерувати другого „вільного" польського уряду в Лондоні.

Запрошення польської конференції в Москві до участи в новім польськім уряді приняли в Лондоні д-р Станіслав Ґрабскі, провідник польських національних демократів, та Кароль Попель, визначний член Християнської Демократичної Партії.

ПЕРЕМІНА УРЯДУ В ШВЕЦІЇ

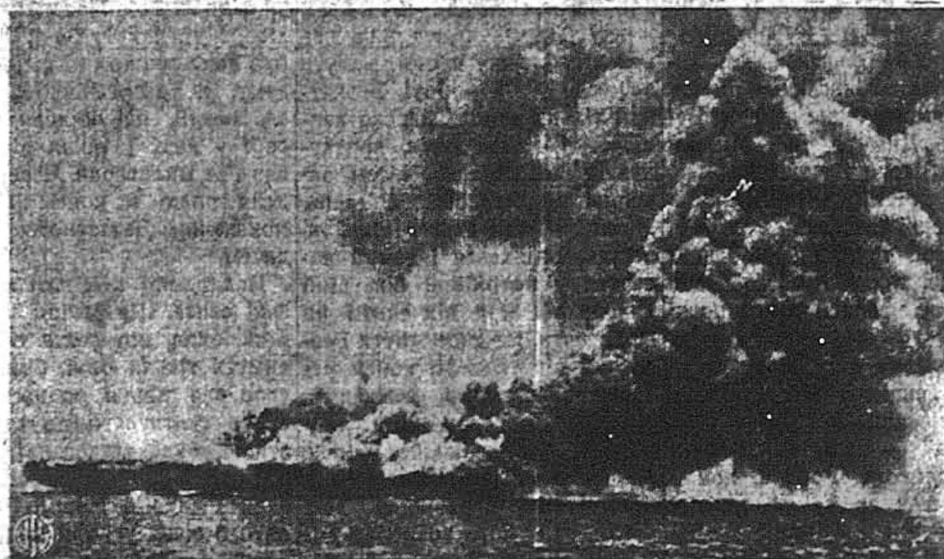
Шведський премієр Пер Гансон постановив уступити зо своїм кабінетом при кінці липня. Він стояв на чолі коаліційного кабінету, що повстав на початку війни. Тепер, каже він, коаліційного уряду не треба. Новий уряд створить соціялістична партія, що є партією більшости.

ТРУДНОЩІ ІНДІЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

На конференції в Сімлі, де на запрошення британського уряду зібралися представники різних гіндуських ґруп для розгляду британського пляну створення чисто-індійського уряду, вринули поважні труднощі між гіндуськими націоналістами й представниками музульманів. Для вирівнання непорозумінь конференцію перервано на два дні.

ВАТИКАН ЗА ПОШИРЕННЯ ПОМОЧІ НІМЕЧЧИНІ

Директор спеціяльної допомогової комісії при Ватикані заявився за поширення допомогової акції в Німеччині. Він каже, що в одному таборі Фраймені, недалеко Дахаву, є 800,000 поляків. Він є теж за допомогу для німців, бож, мовляв, не всі німці нацисти.

ПОЖАР „БОНКЕР ГИЛА".—Департамент фльоти дозволив оприлюднити світлину, з пожару літаковоза „Бонкер Гила" від атаки японських себегубних пільотів коло Окінави. Світлину видно знято з іншого американського корабля, що стояв недалеко від „Бонкер Гила", як два японські летуни вдарили об чердак „Бонкер Гила", переміннюючи його в одно пекло пожару збірників ґазоліни та вибухів маґазинів гарматних куль і ракетів. Тільки чудом удалося залозі врятувати корабель та довезти його до фльотних варстатів в Америці для направок.

ВЕСЬ ЛЮСОН ЗВІЛЬНЕНИЙ З ЯПОНЦІВ

Ґенерал Доґлас МекАртур заявив у своїм четверговім комунікаті, що Люсон, найбільший остров та торговельний і політичний центр Филипинських островів, очищений з японських військ. Очищення острова забрало американцям і филипинцям пять місяців і 19 днів, рахуючи від висадження американських військ у заливі Лінґоені 9. січня.

Остаточним актом звільнення була сполука двох колюмн американських військ, що поступали проти себе немовби кліщами з півночі й з півдня північною частиною острова Люсону, де японці мали сконцентровані найбільші сили на Филипинах. Останнім подвигом американських військ було заняття 200 миль довгої долини ріки Каґаяну, що забрало їм 28 днів. Американцям остається тепер тільки вичистити кілька „мішків".

Операції на Люсоні коштували ворога 113,593 вбитих. Наші втрати виносили 3,793 вбитих, 34 пропалих та 11,351 ранених.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ ЗАТОПИЛИ ТРИ КОРАБЛІ НА КУРІЛАХ.

Адмірал Честер Нимиц подав у своїм комунікаті, що американські воєнні кораблі патролюючи по водах Охотського моря, на північний захід від островів Курілів, де російські й японські рибалки ловлять рибу, заатакували ворожий конвой на захід від Гарімукотану та затопили з нього три кораблі, а саме один середньої величини перевозовий корабель, один меншої величини та один „тоґ". Вони відай теж затопили й інші, одначе вони є певні тільки ушкодження.

Комунікат замітний тим, що не згадує зовсім, що сталося з японськими кораблями, що давали конвоєви захорону.

КОШТИ КАМПАНІЇ НА РІЮКІЮ.

Американська фльота подає, що підчас кампанії коло островів Ріюкію, одним з котрих є Окінава, вона втратила від 18. березня по 20 червня 4,907 моряків убитих, та 4,824 ранених.

За комунікатом фльоти, ворог ще далі робить на острови безплодні атаки.

ГЕРОЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ВЕРНУВСЯ ДОМІВ.

Департамент фльоти виявив, що американський воєнний корабель „Бонкер Гил", 27,000 тоновий літаковоз, що по геройськи боровся з японцями коло Окінави, доплив щасливо на домашні води. Два японські себегубні літаки вдарили об чердак корабля, ранком 11. березня, вбиваючи 373 людей з його залоги й ранячи 264. Між жертвами було багато офіцирів зо штабу віце адмірала Мищера, котрий теж був на кораблі. Корабель урятовано від загибелі геройським подвигом вправної залоги й команди.

Через 58 днів за рядом був „Бонкер Гил" у бою, поки його поцілили себегубні літаки, переміннюючи чердак корабля на одно пекло та спричинюючи вибух маґазинів амуніції. Корабель урятовано від знищення наглим поворотом, завдяки котрому корабель розмахнувся на боки й скинув зо свого чердака горіючу ґазоліну. 280 офіцирів і моряків корабля дістало відзначення за свої геройські вчинки. Корабель заплив до фльотних варстатів у Пюджет Савнді для направок.

ГАРМАТИ ЗАМЕРЗЛИ ЛЕТУНАМ.

Фльотні летуни, що вилітали на бої проти японців з „Бокер Гила", оповідали про дивний випадок підчас лету понад Токйом в лютім. Коли ескадра американських „корсерів" стрінулася з 35 „зірами" 25,000 стіп понад землею, на тій висоті панувала тоді така студінь, що літакові гармати замерзли. Противники літали проти себе, з націленими гарматами, гарматчики натискали на ґузики до вистрілу, але гармати не віддали ні одного вистрілу. Тільки один „корсер" заманув одно „зіро" на нижчу висоту, де його гармати розмерзли й він міг вистрілити в японця. Якби не це, то бій був би скінчений розіграною.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ БЮТЬ ПО ЯПОНЦЯХ У КИТАЮ.

14. Повітряна Сила вдарила своїми літаками по японських відділах, що відступають з „рижової миски" Китаю, а саме з околиці озера Чанґша Тунґтінґ.

ЯПОНЦІ ЩЕ ЗБІЛЬШУЮТЬ ВЛАДУ УРЯДУ.

Японський уряд перебрав під свою контролю всі засоби комунікації в Японії. Японське радіо каже, що цього потреба для оборони краю перед надходячою інвазією властивої Японії американцями, котра, як каже радіо, перемінить край на одно побоєвище.

Уряд почав теж робити заходи, аби здержати населення перед слуханням американських радіових закликів, що видно роблять певне враження на японців.

Японська тоталітарна партія домагається від премієра Сузукі ще гостріших мір для боротьби з інвазією.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинове число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Коли себелюби ведуть сліпих

У память людства вже добре врізався образ наслідків божевільної просто політики націстичного уряду, яка нібито мала бути найкращим виразником інтересів німецької нації, а яка наділі завершилася похороненням німецької держави 80-міліонового народу принаймні на сотку літ. Ще вага цеї події не всякла добре в свідомість самого німецького народу, а тут на противнім боці земської кулі виринає зовсім аналогічний образ такого самого масового божевілля.

В той самий час, як в Німеччині назрівав націстичний рух, що одівши маску єдиного оборонця німецьких національних інтересів, обіцяв німцям панування над усім світом, а в результаті поклав в гріб німецьку державу й завів принаймні три покоління німців у неволю, назрівав в Японії зовсім подібний рух, що мріяв про розбудову Японії на велику азійсько-американську імперіяльну потугу, в котрій 80 міліонів японців мало би панувати над половиною людської раси. Остаточно ці дві сили ввійшли зо собою в порозуміння й почали з двох боків ломати цивілізований світ довкола себе.

Упадок Німеччини не оставляє тепер сумніву, що така сама доля жде Японію. Не дивлячися на те, що Японія вспіла загорнути вже величезні простори чужих країв, від Китаю, Америки, Британії, Голяндії, Франції, її жде такий же неминучий розгром, який стрінув Німеччину, не дивлячися на те, що вона свого часу опанувала була теж довгу низку держав. Цей розгром є тепер такий певний, що ледво чи є в Японії між інтелігентними людьми така короткозора людина, якаб того не бачила. Супроти цеї певности розгрому одинокою надією на врятування японського народу й держави лежала би в чим скоршій здачі переможним Аліянтам. Тільки скорою здачею можна би врятувати перед загибіллю якщо не державу, то принаймні японський народ. Така повинна би бути ціль Японії в даний мент.

Замісць цього ми бачимо, що японський уряд веде політику, яку не можна назвати інакше, як себегубною. Тепер коли японська армія й фльота не можуть видимо ставити Аліянтам ефективного опору, уряд закликає народ до творення армії опору. Промовляється при тому до традиційної льояльности простих людей до цісаря, кажучи їм, що вони, старці, діти й жінки будуть воювати під особистою безпосередньою командою цісаря. Гейби на те, аби комусь не здавалося, що тут провідники не добачують що така політика веде до себегубства цілого народу, японські провідники виразно говорять японським цивільним людям, аби вони не давали себе брати в полон живцем або гинули непочесною смертю.

Таку політику веде провід народу тільки тому, бо він знає, що програ в війні, яка нині не підлягає сумнівови, закінчиться упадком військової касти, що нині становить провід. Військова каста знаючи свій конець, тягне зо собою на смерть цілий народ.

З промови президента Трумана на закінчення конференції

У вівторок 26. червня 1945 виголосив президент Злучених Держав Гері С. Труман промову до делеґатів світової конференції у Сан Франсиско, яка заслугує на те, аби її передати в перекладі принаймні у вимках. Президент говорив.

„Пане предсіднику і панове делеґати на Конференцію Орґанізації Обєднаних Держав: ...Ми вдячні Вам за те, що Ви прибули до нас. Надіємося, що Вам було приємно, серед нас, і що Ви прибудете до нас щераз. Ви зібралися в Сан Франсиско майже 9 тижнів тому серед великих надій і з довірям миролюбивих народів світу. Їхнє довіря до Вас показалося оправдане. Надії в успіх Вашої праці сповнилися.

„Чартер Обєднаних Держав, який саме підписуєте, це тверда будова, на якій можемо будувати ліпший світ. Історія віддасть Вам честь за це. Від перемоги в Европі аж доки не прийде кінцева перемога над Япаном Ви виграли перемогу проти самої війни. Саме надія на такий чартер помагала споневіряним народам перебути найчорніші часи війни. Бо це є деклярація великих народів землі, віра, що війна не є неминуча, віра, що мир можна втримати. Колиб ми були мали цей чартер перед кількома літами, а понад усе, колиб ми мали були волю ним користуватися, то міліони цих, що сьогодні є мертві, булиб жили. Колиб ми захиталися в будучности у нашій постанові користуватися ним, то міліони тепер живучих людей певно загинуть.

„Уже багато людей говорили, що це є щойно перший крок до тривалого миру. Це дійсна правда... Памятаймо, що сьогодні ми робимо добрий початок і тому йдім уперед з думкою про ...оконечну ціль... Цей чартер, ось так як наша конституція, буде поширений і буде рости з ходом часу... Змінчиві відносини у світі вимагатимуть приноровлення миру, а не війни.

„Це, що ми загалом маємо оцей чартер, є великим дивом. І це є спонукою до глибокої вдячности Всемогучому Богу, який завів нас у такі далекі сторони у пошукуванню миру через світову орґанізацію. Було між нами багато таких, які сумнівалися, чи пятьдесять країв з різними народами, релігіями, мовами й культурою зможуть дійти до згоди. Одначе всі різниці пішли в забуття в одній незахитаній постанові найти кінець війнам... Цей чартер не є працею одної нації чи ґрупи націй, великих чи малих. Це є вислід зрозуміння, що треба тут дати, а там відіймити; це було зрозуміння для поглядів і інтересів інших людей.

Це був доказ, що нації, подібно як і поодинокі люди, можуть предложити свої різниці, можуть стрічатися з ними лицем в лице, а опісля можуть найти спільний ґрунт на якім можна станути. Оце є есенція демократії і оце є підстава втримання миру на будуче. Вашою згідливістю Ви вказали шлях для згідливости на будуче.

„Вчасі теперішньої війни ми випробували засаду співпраці і переконалися, що ця засада можлива до здійснення... Оця обєднана сила приневолила Німеччину до здачі. Злучені сили приневолять до здачі Японію... Це, що Ви осягнули у Сан Франсиско, вказує, як добре Вам послужила лекція военного й економічного співділання. Ви створили великий інструмент для миру й забеспеки і для людського поступу в світі. Світ мусить тепер ним користуватися. Коли ми будемо його використовувати самолюбно, тобто для користи лише якогось одного краю чи однієї ґрупи націй, ми також допустимося зради.

„Для успішного користування цим інструментом потрібно обєднати наміри і сильну постанову вільних народів, які його створили. Така праця вимагатиме напруження моральної сили і нервів нас усіх... Мусимо зрозуміти, безогляду на те, яка наша сила, що нам не слід поступати самовільно, як нам подобається. Ні одна нація, ні територіяльна ґрупа не може ані не повинна вимагати якогось спеціяльного привилею, який приносить шкоду якійсь іншій нації. Коли якась держава хоче зберегти забеспеку для себе, мусить хотіти поділитися забеспекою з іншими. Оце ціна, яку мусить заплатити кожна нація за світовий мир. Коли ми не хочемо заплатити такої ціни, то ніяка світова орґанізація не осягне своєї ціли.

„З теперішньої борні прийшли до сили могутні мілітарні держави, тепер вповні озброєні і заправлені до війни. Одначе вони не мають права панувати над світом. Радше є обовязком оцих могутніх держав перебрати відповідальність за провід в напрямі світового миру. Ми зійшлися тут сьогодні у постанові, щоб силу й могутність не вживати для ведення війни, але щоб тримати світ у мирі і у свободі від страху перед війною.

„Своїм власним прикладом сильні нації світу мають мостити дорогу до міжнародньої справедливости. Засада справедливости є угольним каменем цього чартеру".

Зясувавши так підстави чартеру, закликав президент до негайної праці для його введення в життя, і заявив, що передасть чартер до ратифікації Сенату Злучених Держав. Потім вказав, як чартер може бути ужитий для поправи світових відносин, щоб виключити причини воєн. Головно звернув увагу на свободу перед недостатком, який є головною причиною воєн. Згадав теж, що на підставі признання цього чартеру можемо створити міжнародню хартію прав, яка моглаб бути приємлива для всіх націй, а ця хартія прав може бути такою складовою частиною міжнароднього життя, як наша конституція є частиною нашого життя. Чартер є присвячений для осягів і збереження людських свобід і основних прав людини. А коли ми не осягнулиб цих цілей для всіх людей на цілому світі, безогляду на народність, (расу), мову й релігію, ми не можемо мати постійного миру й забеспеки у світі.

Згадавши про потребу боротьби з проявами тиранії і віддавши належну честь піонірам світового чартеру, вперше Вудрову Вилсонови а опісля Френклинови Д. Рузвелтови, президент візвав усіх працювати до здійснення великих ідеалів, щоб осягнути тривалий мир під його Божою опікою.

ЯК ПОМЕР ГІТЛЄР?

Уже багато було прерізних і суперечних верзій про те, що сталося з Гітлером, вождом Німеччини, аж нарешті маємо верзію, яку найвища команда аліянтських сил признала найбільше правдоподібною. На основі уважних розслідів команда прийшла до переконання, що Адольф Гітлер умер у Берліні 1. травня цього року. Ввиду того, одначе, що тіла Гітлера не найдено, російський маршал Жуков просив Аліянтів ще далі шукати за німецьким канцлером. Хоча в цей спосіб сказано ще можливість, що те, що тепер признається певною правдою, пізніше може показатися неправдою, все таки, коли високі урядники зо штабу ґенерала Айзенговера скажуть, що це вони вже признають дефінітивною правдою, відай справді так і є.

Найбільше світла на це питання кинено останніми днями, на основі зізнань близьких слуг Гітлера, а саме його прибічного сторожа беспеченства, Германа Карнава, та Гітлерового шофера Еріка Г. Кемпке.

Гітлерів сердюк про смерть вожда.

Герман Карнав зізнав, що він бачив тіла Гітлера й Еви Бравн, Гітлерової любовниці, в криївці канцлера під будинком канцлера при Вільгельмштрасе в Берліні. Як він бачив ті тіла, вони сильно горіли. Не далеко від них були порожні баньки від ґазоліни. З того він догадувався, що ґазоліною з тих баньок підлято тіла, аби вони добре горіли й згоріли без останків.

Карнав не міг подати опису одіння Гітлера, але він памятав, що Ева Бравн була одіта в темну шовкову літню сукню та мала чорні черевики.

Карнав догадувався, що Гітлер і Ева Бравн умерли в глибокій криївці, здається з руки д-ра Штумпфекера, лікаря райхсканцлера, одначе він не був певний, чи їх строєно. Одначе Карнав знав, що д-р Штумпфекер строїв улюбленого Гітлерового пса Бльонді; цим Карнав немовби натякував, що Штумпфекер міг строїти й Гітлера.

Карнава переслухували урядники канадійських військ, і вони були переконані, що словам Карнава можна няти віру. Карнав видно знав добре криївку під будинком райхсканцлера і нарисував допитувачам діяґраму криївки. Була вона збудована 60 стіп під землею, і мала стіни й суфіт з ґрубезного бетону. Були в ній цілі апартаменти для Гітлера, Еви Бравн, Ґерінґа, Ґебельса й інших високих націстичних урядників. Криївка мала рятунковий вихід, що вів у город старого будинку райхсканцлера.

За словами Карнава, Гітлер жив у тій криївці з Евою Бравн від 18. квітня до своєї смерти. Карнав нераз бачив, як Гітлер сидів на софі, вертячи нервово пальцями. Казав Карнав, що він уже не проявляв нападів люти.

Дня 1. травня в 10. годині рано Карнав чув, як Гітлер питався одного ґенерала: „Що нового?" Це були останні слова Гітлера, які чув Карнав.

Ґенерал відповів: „Добре, вожде! Ми очистили з ворога Шлеську залізничу стацію".

Карнав кинув теж цікаве світло на відношення Гітлера до своєї любовниці, акторки Еви Бравн. Говорив він, що між слугами райхсканцлера пішли під кінець чутки, що Гітлер оженився. Остаточно Карнав спитався про це одного з офіцирів з Гітлерового оточення, і цей потвердив чутку.

Дня 30. квітня він стрінув Еву Бравн у приступі роспуки. Вона кричала: „Я волілаб згинути тут! Я нікуди не піду!" Карнав пробував її успокоїти, називаючи її панною Бравн. На це вона сказала: „Можеш мене називати тепер панею Гітлер".

Карнав подав теж інші подробиці, котрі найшли потвердження з інших сторін. Сказав він, що 23. квітня з будинку райхсканцлера йшла ґрупа урядників, аби вилетіти літаком з летнища Темпельгофу до Баварії. Він сказав теж, що на короткий час передтим Борман, заступник Гітлера, вислав був телеґрафічний приказ арештувати Ґерінґа за державну зраду. Карнав казав, що він ішов з офіциром, котрий поніс цю телеґраму до сиґнальового уряду.

Що зізнає Гітлерів шофер.

За зізнаннями Гітлерового шофера, Ерика Г. Кемпке, Адольф Гітлер та Ева Бравн застрілилися в будинку райхсканцлера дня 30. квітня, в два дні після свого шлюбу. Після себеґубства їх спливаючі кровю тіла винесено на город, облято ґазоліною й спалено. Д-р Ґебельс, націстичний міністер пропаґанди, і його жінка вбили себе 1. травня, і їх тіла теж спалено в будинку райхсканцлера. Борман, що став в останні часи найбільшою потугою коло Гітлера, пробував утікати з Берліна повзом, але був покалічений у випадку. Совєтське радіо в Берліні казало, що Бормана піймано.

За зізнаннями шофера Кемпке, Гітлер, побачивши, що положення Райху безвихідне, постановив покінчити зі собою. Його жінка, котра не хотіла його покинути, постановила теж покінчити зо собою одночасно з ним. Як вони вже порозумілися в цій справі, Гітлер приказав своєму адютантови спалити своє тіло, аби воно не дісталося в руки росіян. Цей приказ і виконано.

Кемпке так описував спалення тіла Гітлера. „На другий день (1. травня) коло 2. год. 40 хвилин сполудня Ґінше зателефонував мені прийти негайно до сховку. Він приказав мені дістати більшу скількість ґазоліни. Я побіг на подвіря, пішов підземними проходами до сховку, і побачив, як Борман ніс тіло пані Гітлерової — я дізнався пізніше, що вони взяли шлюб два дні тому. З її грудей текла кров. Я забрав тіло від Бормана. Я заніс його до виходу в город. На сходах я передав тіло Ґіншови. Лінґе й ще хтось несли тіло Гітлера, завинене в сіре покривало, і поставили на землю, 6 або 7 ярдів від виходу. Оба тіла зложено в вузку яму. Прийшли чоловіки з 5 баньками ґазоліни й вилляли її на тіла. Борман, Ґебельс, Ґінше, Лінґе, я й ще кількоро інших станули на позір і віддали Гітлерови останній салют. З усіх боків літали гарматні кулі, досить близько нас. Тому й не було ніякої церемонії, поза цей салют.

„Ґінше, виконуючи останній приказ Гітлера, підпалив тіла. Ми стояли ще кілька хвилин і вернулися до схоронища. При огні оставили ми тільки одного чоловіка на сторожі. Це був один поліцай, котрого імени я не знаю.

„Я сумніваюся, чи з тіл ще щось лишилося. Огонь був страшно сильний. Можливо там ще осталися якісь сліди, як куски костей або зубів, але я сумніваюся. Правдоподібно там попали кулі й розкинули все навкола".

Кемпке вичислив людей, що бачили тіла Гітлера й Еви Бравн після того, як вони поповнили себеґубство, як ті тіла горіли в будинку райхсканцлера. Людиною, що дістала приказ від Гітлера спалити його тіло, був Ґінше, провідник військ „Ес-Ес".

По спаленню тіла, 2. травня, між 3. і 4. годиною сполудня ті з Гітлерової верхівки й оточення, що ще жили, пробували утекти з Берліна повзом й вони були в випадку, з якого відай ніхто не вийшов. Кемпке самий покинув Берлін 3. травня і по повній пригод утечі через російські лінії дістався на територію під британською окупацією, а потім до Баварії, куди втекла була його жінка.

Додаткові пояснення націстичного міністра.

До цих зізнань певні дані додав ще д-р Брандт, націстич-

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

32)

„Босом" на кемпі щойно перед тим призначено молодого англійця Лоренса, людину зовсім добру. Форманували англієць — еміґрант з Анґлії і канадійський українець, — українець тільки з назвища. Не злими були й умови праці. Заплата — двацять два доляри місячно. І тут здибав Безхатний коло сотки українців. За тиждень став центром їх уваги. Багато читалося, оповідалося про минуле, снувалося надії на майбутнє. Особливу увагу звертали на себе трьох: один старший вже фармер, що працював власними кіньми і двох молодиків, учасників українсько-польської війни.

З них завязався тісний гурток, якого впливу підлягали всі українського походження робітники. Не одному гурток і поміг, тим особливо, що чимось не догодили наглядачам.

Надумувалися на весні їхати до Едмонтону. Купити там коняк, шатра і всі необхідні причандали та рушати до Юкону „мити золото". Обчислювали, на краєві ціни розуміється, свої збереження, чи вистане на подорож і на закупно всього необхідного, обчисляли й те, що за літо кожний мало, мало, а всеж попарі фунтів золота намиє. Для еміґранта цеж цілий скарб. Навіть старший фармер розохотився ділити з молодиками пригоди і небезпеки Юконських дебрів... Переповідали що вечора приключки героїв з новель Майн Рида й Феримона Купера. Бракувало хіба фантазії поназивати себе індіянськими іменами, — якими будь: „Сином Великого Диму", чи „Міцним Кіґтем Білого Яструба".

Мрії мріями, а праця кожного дня давалася в знаки. Безхатний почав працю з найнижчого, „шомпера". Його праця полягала в прочищенні стежок до зрізаного дерева. Через кілька днів „авансував" він на „скидера" — громадив стягане кіньми дерево на „скидви" — такі великі купи над дорогою. Робота хоч і тяжка, так за те на одному місці; не треба бродити по засніжених скелях і багнах, можна коло скидви накласти огню. Тимчасом забракло одного „тимстра", — керуючого конем. Той якось вивихнув ногу і Безхатний заняв ту високошановну позицію. Коня вибрав йому Лоренс найрозумнішого. Він і не керував конем зовсім. Зпочатку очи розбігалися поміж к у п а м и хмизу й ломачча, та кінь все находив стежку самий, мабуть звікував у тій роботі. Безхатний тільки чепляв дерево ланцюгом і відчеплював, притягнувши до скидви. Часом зачепивши деревом за пень, „Кинг" — так звався кінь, — ставав, оглядався і самий завертав у потрібний бік, щоб дерево від пня відчепити чи відтягнути. Все своє життя Безхатний відчував до коней респект і симпатію, вважав їх шляхетними розумними тваринами, любив більше, чим не одного з людей. Кинг своїми прикметами перевищав всіх коней, яких його господар досі знав. Думав Безхатний пропрацювати на спілку з Кинґом всю зиму, однак так не сталося.

Поговоривши з ним пару разів управитель рішив, що Безхатний має неаби які здібности, ну й виховання. Пробачував йому багато такого, за що інших робітників з роботи віддалював. Поєднала обох любов до коней, бо й Лоренс був поклонником кінського розуму. За те орґанічно бридився людей, які кидали масло собі у каву і таких віддалював без милосердя. Через тиждень праці з конем Лоренс призначив Безхатного наглядачем.

Надходили між тим українські свята. Ще раніше Лоренс попередив, що свята обходитимуть тільки одні, бож Христос раз тільки родився. Хто схоче святкувати по старому стилю, буде віддалений з роботи. Без клопоту пересвяткували Різдво й Новий Рік. Та пятого січня усі три молодики раптово заслабли. Хотів „заслабнути" також фармер. Не наважився всеж віддати на чужі руки власних коней.

Зіставшися самі на кемпі хлопці брикали й реготалися. Саме розбушувалися не на жарт, гейби трійка молодих лошаків, тоді, коли увійшов до кемпи ними не спостережений Лоренс, повідомлений про слабість новітньої трійки гільтаїв. Вдавати слабих, коли Лоренса помітили, було запізно.

— Що, хлопці, хочете все таки святкувати свої свята? — заговорив управитель без всяких хороводів.

— Певно! — загула в один голос трійка.

— Ну, то святкуйте, чорт з вами. Але тут ви не будете мені вибрикувати, раз інші працюватимуть. Вся кемпа розхворіється на вас дивлячись! На скільки днів хочете відпустки?

— На яких чотири-пять днів.

— Добре! Так їдьте до міста. Я якось без вас тут обійдуся. Тільки глядіть, щоб вернулися!

— Миж „тайм-чеків" не беремо! — заявили хлопці.

(Дальше буде).

Кошт пайкування й контролі цін

Офіс Контролі Цін — О. Пі. Ей. — це є та установа, що веде боротьбу проти інфляції, яка повстає наслідком швидкого росту цін та зменшення покупної сили доляра. Що коштує американців утримання цеї організації, метою якої є втримання цін та справедливий розподіл доступних запасів. Відповідь на це дає О. П. Ей. подаючи наступні цифри: Контроля цін взагалі та на помешкання зокрема разом з пайкуванням коштує кожного американця $1.33 на рік. Чимало осіб вважають, що це дуже мало, приймаючи під увагу широкий обсяг праці О. Пі. Ей. Одною з причин малого видатку є те, що багато різної праці виконують добровольці.

В $1.33 на особу враховано всі видатки офісу у Вашингтоні, районових офісів та 5,569 місцевих, льокальних. В цю суму зараховано видатки по всіх ділянках праці О. Пі. Ей. — пайкування, контроля цін на річі першої потреби та на помешкання і зрештою видатки звязані з доглядом чи переводяться постанови О. Пі. Ей. разом з оповістками про пайкові зміни та нові розпорядження.

Пайкування, на яке йде 23 центи з $1.33, полягає не тільки на розпреділенню пайкових книжок. Насамперед різні агенції постачання повідомляють О. Пі. Ей. про розмір запасів, що мають на руках для цивільного населення. Тоді О. Пі. Ей. робить обрахунки так, аби кождий дістав рівну частину. Коли запаси збільшуються чи зменшуються, як зменшуються деякі під теперішню пору, О. Пі. Ей. негайно робить певні зміни в пайкуванню.

Друга ділянка складної праці О. Пі. Ей. — контроля цін. За 1944 рік кождий американець заплатив на це 17 центів. Протягом останнього року контролювалися ціни на більшість необхідних річей. На деякі з них встановлено сталі ціни. Дослідчий відділ О. Пі. Ей. переглядає та обраховує що три місяці ціни на тисячі різних предметів, а тоді розсилає списки цін до кожної місцевости.

Контроля цін на помешкання охоплює яких 15 міліонів домів по цілій країні — від стейту Мейн до південної Каліфорнії. Це коштує кожну особу 10 центів на рік.

На догляд за виконанням постанов іде 16 центів з $1.33. Хоч в чсописах часто зявляються замітки про те, що О. Пі. Ей. притягає до відповідальности тих чи інших злочинців, які підробляють купони на ґазоліну чи мясо, проте найбільша праця установи в цій ділянці ніколи до газет не попадає. Це є безконечна, щоденна праця, постійні зусилля, щоби втримати ціни на продукти та одяг на старому рівні. Це є слідкування за крамницями, ресторанами, за тим, аби ґазолінові стації вели тільки леґальну торгівлю.

Опублікування інформацій про пайкові зміни, зміни в цінах, розпорядження щодо цін помешкання виносить два центи на особу. Видатки в цій ділянці були би багато більшими, якби О. Пі. Ей. не мало підтримки часописів, журналів, радіо стацій, міно-театрів, шкіл, клюібв та юній по цілій країні.

Тринадцять центів іде на адміністраційні видатки — канцелярійну працю, прилади, папери, тощо. Велика частина видатку — 48 центів — іде на утримання 5,569 місцевих відділів О. Пі. Ей., які є відповідальні за переведення постанов централі. І на це булиб видатки багато більшими, якби не праця добровольців, які дають багато годин праці, аби помогти країні в часі війни. Добровольців в чотири рази більше ніж плачених робітників.

Останніми часами О. Пі. Ей. зазнає чимало критики. Критикують ті, чиї інтереси обмежені реґульованням цін. Не раз чути критику від господинь, які хоч знають чому саме переводиться пайкування мяса, цукру, консервів, проте незадоволені, що з перемогою в Европі замісць збільшення запасів почуваємо ще більший брак. Президент Трумен, домагаючися недавно продовження праці О. П. Ей., сказав: „Я припускаю, що О. Пі. Ей., як і більшість з нас, зробило деякі помилки. Але коли подивитися на все, що було зроблено, то я думаю, що наша контроля цін та стабілізація були одним з найбільших досягнень цієї війни".

Загальна Рада — ФЛІС.

ний міністер здоровля. Він сказав, що д-р Теодор Морель, що був в останні часи приватним лікарем Гітлера, приписав йому стрихнінової порошинки, аби йому дати більше енергії, а коли ці великі давки стрихніни зіпсули Гітлерови травлення, приписав йому лікар ще щоденні підшкірні заприскування. Говорив д-р Брандт, що останніми місяцями Гітлерове здоровля було кепське: він ходив згорблений, йому тряслися руки і він терпів на безсонницю. За словами Брандта, Гітлерове здоровля в останні роки що раз ставало гірше, а пару останніх років він справді був хворою людиною. Д-р Брандт каже, що Гітлер тому й став останніми часами веґетеріянцем (що їсть тільки немясні страви), бо він мав якісь шлункові забурення.

Д-р Брандт, як також інші люди кинули теж багато світла на прерізні інтриги між націстичними головачами, що наповняли повітря довкола Гітлера в останні часи, коли довкола них валилося все, що вони „набудували".

Остаточний вислід зізнань цих очевидців смерти Гітлера дає справді небувалий образ. Людина, що поклалася добути панування над цілим світом, що справді наблизилася до своєї цили ближче, ніж може якийнебудь інший фантаст того роду, криється під землею як щур, далеко від решти людства, що хоче його роздушити як потвору, і від своїх власних людей, котрим замісць обіцяного панування над світом зготував тільки невисказані втрати й болі. Людина, що правила над міліонами, накладає на себе руку, вимовивши собі останнім приказом, що спалять його тіло без сліду, або навіть не знати, де він дівся. Якби не те, що в тих усіх фактах є стільки іронічної справедливости, то за таку людину не варта би справді й слова сказати, а хіба дозволити, аби память про нього розплилася в історичнім забуттю так, як розплилися повітрям гази при паленню його тіла.

НОВИЙ МОРСЬКИЙ ОБСЕРВАЦІЙНИЙ ЛІТАК.—Таким є CURTIS-WRIGHT SEAHAWK, SC-1, що летить скарше, вище і дальше ніж котрий будь з дотеперішніх морських літаків, призначених на стежі. Літак цей може вилітати з панцирників чи кружляків. Може скидати бомби на ворожі кораблі, зводити повітряну боротьбу з ворожими літаками, як теж ратувати моряків, що попали в море з розбитих кораблів.

Заступники — президентами Злучених Держав

Історія Злучених Держав знає сім випадків, коли заступники президентів ставали самі президентами. Робиться це згідно з конституцією.

Першим віце-президентом, який зайняв пост президента був Джон Тайлер, який став президентом після Вилйема Генри Гарисона, девятого президента Злучених Держав. Тайлер належав до партії „віґс", яка складалася з різних членів, зєднаних тільки своєю опозицією до демократичної партії, яка складалася з сільсько-господарських та робітничих виборців. За адміністрування Тайлера була приєднана — згідно з постановою конґресу — величезна територія Тексасу. За йогож часу справа звільнення невільників набрала світового значіння. Злучені Держави заключили догоду з Великою Британією проти торгівлі невільниками з Африки, яка в обидвох цих країнах вважалася нелеґальною.

Милард Филмор був другим віце-президентом, який став президентом після того як в 1850 році помер президент Захарій Тейлор. Тейлор (належав до „Віґс") був героем Мексиканської війни. По договору після тої війни Мексико віддало Каліфорнію та Ню Мексико Злученим Державам. Питання невільників стало цілокраєвим питанням та велися суперечки про те, чи може невільництво лишатися на приєднаних територіях. Конґрес пробував розвязати ту справу відомим компромісом 1850 року — якраз перед тим, як Филмор мав заняти пост президента. Згідно з тим компромісом, конґрес дав право населенню Каліфорнії та Ню Мексико самим рішити справу невільництва, заборонив торгівлю невільниками в столичнім місті та постановив, що треба помогти плянтаторам південних стейтів у відшукуванню невільників, які втікли від них у свобідні стейти. Цим не була рішена справа невільництва, але Филмор не був вибраний президентом на другий термін і мало що міг зробити в тій справі.

На час, коли в 1865 році був вбитий президент Абрагам Линколн, крівава Цивільна Війна вже була скінчилася, єдність країни врятовано, невільників звільнено по цілій країні. Для відбудови зруйнованого господарського і соціяльного життя південних стейтів треба було розумного і справедливого керування державою. Населення півдня почало завзято працювати над відбудовою, але більшість в конґресі дивились на південні стейти як на завойовану країну і так поводились з ними. Ендро Джонсон, третий віце-президент, який став президентом, признався сам, що він не є „спроможним" провадити примирюючу політику Линколна і тому не дивно, що він не міг справитись з тим положенням. Хто читав американську історію, той пригадує собі, яку понижуючу та мстиву програму виробив і провадив тоді конґрес проти південних стейтів. Якби Линколну довелося кінчати своє велике діло, він безперечно керувався би був лозунгом: „ні до кого зі злобою, до всіх з доброю волею".

Президент Джемс А. Ґарфілд (републиканець) був вбитий 1881 р. Його пост зайняв Честер Ален Артур. Це був четвертий випадок, коли президентом став віце-президент. Республиканська партія, як партія Линколна, набрала великої ваги після Цивільної Війни. Підчас девяти президентських виборів поміж 1868 та 1900 роком сім разів виграли республиканці, майже завше маючи кандидатом на президента військового. Джемс Артур був ґенерал-квартирмейстром. Нічим особливим не виявив себе в ролі президента.

Коли в 1901 році вбито президента Вилйема МекКинлей (републиканець) його заступником був Теодор Рузвелт. На той час щойно була закінчена війна з Еспанією і Злучені Держави придбали острів Ґувам та Филипини, за які довелося знову битися в цій другій світовій війні, а також Порто Ріко. Здобули також Гавайські Острови. Поширивши території далеко за морем, Злучені Держави почали стикатися в своїх інтересах з іншими державами. Теодор Рузвелт — пятий віце-президент, який зайняв пост президента — почав переводити рішучу, і часом ризиковну закордонну політику. У внутрішній, краєвій політиці він був ліберальний та захищав „справедливість" для кождого звичайного чоловіка. Американцям того часу подобалась така політика і в 1904 році його вибрано президентом на наступний термін. Підчас його урядування заключено догоду з Панамою, яка дала йому змогу збудувати Панамський Канал, важний як для торговлі, так і в стратеґічному відношенню. Він поширив вплив Злучених Держав в Карибському морі, що викликало в латинській Америці недовіря до „імперіялізму енків"; зробив „джентельменську догоду" з Японією, яка поклала кінець іміґрації японських робітників до Злучених Держав.

Шестим віце-президентом, який став президентом, був Калвин Кулидж. Це сталося після наглої смерти президента Варена Дж. Гардінґа в 1923 році. Вибори 1920 року, які привели до влади Гардінґа, Кулиджа та республиканців, переводились під лозунґом осудження Ліґи Націй, проти якої вже заявив себе сенат. Це було проявом ізоляціонізму, дуже поширеного по першій світовій війні. Підчас виборчої кампанії Гардінґ обіцяв „поворот до нормальних умов". Період господарського добробуту, який почався при ньому, продовжувався при Кулиджу. Кулидж був сторонником так зваиого „статус кво", або істнуючого натой час положення і був вибраний президентом на виборах 1924 року. Але в 1928 році відмовився виставити свою кандидатуру на президента. За рік після того стався великий фінансовий крах і почалася світова депресія. Незадовго Японія захопила Манджурію, прийшов до влади в Німеччині Гітлер, світ ішов в напрямку до другої світової війни.

По смерти Абрагама Линколна справа йшла про долю тільки Злучених Держав. Сьогодня доля одної якоїсь країни не може бути відокремлена від долі цілого світу. В критичну добу історії цивілізації, семий заступник президента зайняв пост президента Злучених Держав. Перебравши на себе недокінчену працю президента Рузвелта, президент Труман має підтримку цілого американського народу.

Загальна Рада — ФЛІС.

ПОШУКУЄМО 419 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

80) Братство св. О. Миколая, від. 5 У. Н. Союзу, Асторія, Л. Ай. $100.00
81) Осип Білоган, Іст Орендж, Н. Дж. 100.00

Разом $ 200.00
Попередно проголошено 7,900.00

Разом $8,100.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

На визначній позиції.

Що наші діти спосібні, про те ми вже мали нераз нагоду переконатись по школах. Що наші хлопці вибиваються в армії, про те читаємо раз-у-раз в газетах, про це можемо знати з того, що завважуємо по хлопцях з громади, в якій живемо. Пригадую собі те, що говорила на вічу в Виндзор канадійська діячка, п-нна Ганна

Степан Чорній

Романчич, як розповідала про визначного канадійця, що признався, як то війна навчила його „пізнати Канаду", а в тому і канадійців з українського роду, що то виросли на фармах і вміють у всьому собі зарадити, і механіком бути, і з болота виїхати та нічого не втратити і таки доїхати куди треба і довезти що треба.

Тим разом хочу звернути увагу на одного з таких наших хлопців, а є ним адвокат Степан Чорній з Дітройту, якого родичі, Дмитро і Катерина, живуть у Гемтремку. Молодий Степан Чорній скінчив гай-скул як мав 16 років. Університетські науки скінчив з відзначенням, а як першу нагороду дістав цілу адвокатську бібліотеку, що вартує кілька тисяч долярів. Покликаний до збройних сил скінчив у Вашинґтоні Академію мілітарного права, а в 1944 році вислано його на Середний Схід, де адмініструє майно Дядька Сема і бере участь у різних важних конференціях. Молодій нашій силі бажаємо якнайбільшого дальшого успіху.

Йосиф Крупка.

ЖАРТИ

Приповідки ремісників.

Коваль каже:

— Як Бог дасть леду, то напеться коваль меду! Буде коні кувати і гроші заробляти.

Швець каже:

— Як піде сніг з дощем, то ти до мене прийдеш з плачем, щоб чоботи й черевики латати.

Кушнір каже:

— Як повіє заверюха, то захоче хлоп кожуха, отже робота буде!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

РОБІТНИЦІ Й РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити цю, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі". Зголошуючись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописи.

Harry said 'Let's for a stake in the [illegible],' meant 'Let's buy a War Bond.'"

НОВІТНІ ВИГАДИ В СТАРИНІ

7)

Вегетеріянство в старину.

За вегетарним способом життя, мимоходом сказати єдиний спосіб вилічування неодного з новітних людей, що за багато вживали цього життя, промовляли вже в найдавніших часах найзнатніші мужі. Що до математики Пітагора, то вістки про його заборону їсти мясо, риби та біб на жаль непевні та суперечні. По Діогену Ляерцію пітагорейці здержувалися від усіх мясних страв: по Арестоксену навпаки — всі мясні страви були дозволені крім мяса з робучого бика і барана; по Арістотелю здержувалися пітагорейці тільки від деяких частей звірят. Та ми знаємо, що Сенека, а головно Плютарх, були вегетаріянцями. Передівсім варто прочитати в Плютархових "MORALIA" два його уступи, де він усіми швуками льоґіки й діялектики дотинає тим, що їдять мясо. Що улюблені національні герої жидів, дійсні й видумані, як ось Данилї та Юдита, не їли мяса, це для жидів розумілося само собою. По Иосифу Флявію здається, що також Ісус (як і Будда) переважно не споживав мяса. Також найзнатніші церковні отці, як Климент Александрійський, Василій Кесарійський, Григорій Назіянзенський, Іван Золотоустий, Єронім і ін., відкидали якнайбільш рішучо їдження мяса.

Антіалькоголізм.

Нинішні товариства проти надуживання гарячих напоїв в Америці й Англії, прозвані союзами тверезих або TEETOTALERS, мабуть навіть і не догадуються, що вже в прастарих часах були люди, яких треба вважати предтечами нинішніх антіалькоголіків. Нарід старинних ґетів, також старинних траків та скитів був далеко й широко ославлений із за свойого налогу до пиянства. Не довго перед Страбоном виступив у краю ґетів чарівник Декеней, що подорожував багато і між інш. знав Єгипет із власного виджения. Той Декеней був загорілим воротом усякого алькоголю. Між ґетами зеднав він собі незвичайний вплив; навіть найбільші пяниці давали навертатися; що більше, його так сліпо слухали, що за його радою добровільно вигищили поволи весь виноград у краю, та жили відтак без вина. Це вдалося тим радше, що тодішній король ґетів Беребіст сприяв тим антіалькоголічним заходам, маючи в тім легко зрозумілий інтерес, — волів проводити в війні народом здатним до діла, ніж зіпсованим через наліг до пиянства.

Уже старо-египетський фараон Рамзес II, що жив коло 1350 року перед Христом, ввів у життя антіялькоголічні товариства. Число пяниць було в стариннім Єгипті велике; пили вино, також пиво та пальмову горілку. Обжирство й пиянство так розбуялося, що так звані мертвецькі малярі, яких задачею було окрашати останні житла мерців образами, які представляли найголовніші життеві втіхи, нічого не змогли іншого втяти, як малювати пяницькі сцени на гробових мурах, на стінах домовини, а навіть на обвязках мумій. На деяких образах ще й нині бачимо пяниць, яких піймала поліція в публичнім шинку; також жінки являються на образах як пяниці з дуже огидними виразами лиця. Проти такого надуживання алькоголю, та щоб запобігти упадкови обичаїв у народі, виступив Рамзес, основуючи андіалькоголічну лігу.

Справи шкільного виховання.

Також зовсім новітна тема про перетяження шкільних дітей! Чого то вже про це не писалося та не піднилося крику! Тим часом дасться доказати, що вже й у стариннім Римі траплялися випадки надмірного обтяження школярів. Випадок, про який тут іде коротка згадка, мав наслідок аж смерть одинацятилітного школяря. Було це 94 року по Христі. Цісар Доміціян визначив був публичні конкурсові „перегони" співаків та поетів, де між інш. мусіли виголошуватися з памяти латинські та грецькі вірші пр. на тему: „Зевес гримає на Гелиоса, що він дав Фаетонови соняшний віз". На тих „перегонах" брало участь 52 поетів, між ними також ледви одинацятилітній школяр Квінт Сульпіцій Максим. За свое імпровізовання дістав хлопчина справді нагороду. А що його талан імпровізовання через безперестанну надмірну вправу вже перед тим цілими роками в школі й у родиннім домі був розвинувся і став зовсім як із теплярні штучно й скоро дозрілим, тому від тоді бідний відзначений школяр замітно що раз більше став хиріти. З кожним днем ставав що раз блідішим та худішим, а в кінці проживши 11 років, 5 місяців і 12 днів помер. Його родичі виставили йому посмертний памятник, який зберігається в Римі в палаті міської ради на Капітолю. В могильнім фундаменті є мала комірка на попіл мерця, над нею стоїть чотирогранний постумент із уставленою мармуровою таблицею. Вгорі над нею стоїть памятник із білого мармуру, увінчаний низьким дахом. В півкруглій нижі стоїть хлопець з зівялим личком і в кружок підтятим волоссям, одягнений у туніку і мужеську тогу (мимо його значної молодости!); праву руку поклав перед себе на груди, в лівій держить пергаменовий звиток. На версі зображений лавровий вінець із розпущеними стяжками. Латинський напис подає нам коротку повість про всьо його життя. Між іншим стоїть там таке: „Своїм таланом підніс він аж до подиву прихильність до себе, яку зеднав був собі завдяки свойому ніжному вікови, та з честю вийшов з боротьби". Заразом подано також декілька віршів, які імпровізував той хлопець.

Початки журналістики.

Часописи, як досить звісно, дуже сильно розвинулися аж у 19-тім віці. Про те вже в старині надибуємо зачатки правильної щоденної часописи, — маємо на думці ACTA DIURNA, прозвані також ACTA URBIS або ACTA POPULI. Від 59. року перед Христом Цезар урегулював урядове зіставлювання та оголошування вісток. За часів републики укладання тих ACTA DIURNA було під наглядом цензорів і едилів, за часів цісарства під кермою урядника, що звався PRAEFECTUS AERARII. Зміст тої щоденної й зовсім для широкої публіки призначеної міської ґазети був почасти урядовий, почасти складався з різного роду родинних звісток, які надсилано до редакції. По списанню вивішували оригінал, а численні писарі дбали про розширення й розсилку по провінції. Оригінал складано відтак до державного архіву; він міг бути використуваним тут як історичне жерело зовсім подібно, як і в деяких державах, що всі часописи в найменш одному примірникови зберігають в державних архівах. Самих останків ACTA DIURNA на жаль не маємо, та за те цілі ряди цитатів з ACTA URBIS у письменників. Вони тикаються державних справ, державних рішень та інших державних ділань маґістратів та цісарів, пригод у цісарській родині, уродин, похоронних обходів, авдієнцій, а передвісім кримінальних та важніших цивільних процесів, також усякого рода щоденних новинок, як щедрих дарів добродійности, куріозів, пр. про те, що при похороннім обході візника Фелікса один із його почитателів добровільно спалився разом із ним, про надто численне благословенство в деяких родинах, про незвичайну вірність якогось пса, про те, що привезено на комиції птаха фенікса й виставлено його на показ; відтак оповістки про уродини, весілля, розводи та інше, очевидно тільки з кругів знатних родин.

З упадком римського цісарства, коли столицею став Константинополь, ACTA упали. Від того часу аж до винаходу друкарської штуки не маємо ніяких певних відомостей про пізніших предтеч наших теперішніх часописів.

Майже моглоб нас здивувати те, що старинні не впали на винахід штуки друковання книжок, тим більше, коли знаємо з Квінтіліяна, що вони мали рухому азбуку, якою забавляючи дітей учили їх складати букви. В однім своїм творі римський письменник Ціцерон подає таку замітку, взяту зі стоїцького жерела: „Щоби світ мав повстати з припадкового сполучення атомів, це так само немислиме, як те, аби з купи металевих букв, які розсіяв би хто по землі, повстали Аннали Еннія". Колиж творець того порівнання сказав собі, що з металевих букв можна зложити книжку, то чомуж не прийшла йому гадка, або кому з його читачів, дійсно тою дорогою зложити яку книжку, а відтак віддрукувати? Причини передовсім треба шукати в тім, що розмірно мала потреба писаних творів була достаточно покрита численними руками невільників, які займалися переписуванням.

Впрочім із наукового погляду це ще дуже сумнівне, чи справді Ґутенберґа треба вважати першим винахідником рухомих букв. Римські тискарі стемплевих значків, які по монетарнях у різних місцях що-річно мали вирізувати для багатьох можновладців стемплеві значки з різними подобизнами і різним письмом, мали вже багато понад тисячу років перед Ґутенберґом думку завести рухомі букви, і ми маємо докази, що вони й перевели цю думку. Букви були зроблені з заліsних загартованих штабок, які вбивано в площу степля. Візьмім напр. різні примірники монет римського цісаря Клявдія II (що панував від 268. до 270. року) і порівняймо кружок, у якому йде напис, та відступи букв одних від других, то часто знайдемо, що букви порозсувані то на боки, то до долу, поодинокі букви стоять навіть зовсім догори дном, інші повипадали або попереставлювані. Бачимо, що друкарський чортик робив збитки вже в старім Римі!

(Дальше буде).

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА... КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ТАРЗАН, ч. 1202. Знову ранений.

„Ми його дістали цим разом!" крикнув один з сторожів.

„Може й це тільки підступ. Я не можу брати ніякоо ризика. Ми мусимо спішитися", казав Гітлер.

Але це не був підступ. Тарзан був справді поцілений, другий уже раз.

І тепер Гітлер поспішав на летнище, з котрого він збирався утекти.